

Ivo Mijland

Gekke kinderen zijn anders gewoon

Een reclame van nootjesfabrikant Duyvis toonde ooit het controlewerk van de afdeling kwaliteitsgarantie. De nootjes konden in twee categorieën vallen: oké of niet oké. Nootjes die niet oké bevonden werden, voldeden niet aan de norm en hoorden er niet meer bij.

In het onderwijs is ook zo'n proces aan de gang. Kinderen worden momenteel meer dan ooit ingeschaald in de categorie oké ('gewoon') of niet oké ('gek'). Dat komt doordat er een gestandaardiseerde norm wordt gehanteerd van hoe onderwijs eruit moet zien. Echter, zo'n breed omarmde normaliteit brengt direct een abnormaliteit in beeld. Het effect is dat kinderen die ervaren niet oké gevonden te worden, vaak ook niet oké gaan doen. Waarop de unfaire reactie 'zie-je-wel, dat kind is niet normaal' volgt. En dat is gek, want gekke kinderen zijn niet gek maar anders gewoon.

Anders zijn de norm

Passend onderwijs is bedoeld om alle kinderen daar waar mogelijk een eerlijke kans te geven in het regulier onderwijs. Wat mij betreft een geweldig idee. Kinderen laten samenleven in een omgeving waar anders zijn de norm is. Zo is onderwijs ooit bedoeld. Anders zijn is in de discussie rondom passend onderwijs echter verworden tot een probleem voor ouders, kind, school en politiek. Maar wat is anders eigenlijk als je het in een niet-meetbaar perspectief plaatst? Anders zijn is een zeldzame vorm van gewoon zijn, net zoals gewoon zijn een veelvoorkomende vorm is van anders zijn. Momenteel zijn er veel kinderen die zich door hun anders zijn afgewezen voelen en ziek thuis zitten. Hoe dat komt, wil ik je als lezer even laten ervaren:

- Meet je lichaamslengte.
- Meet je middenomtrek.
- Ben je 1.90 tot 2.00 meter en heb je een middenomtrek

onder de 100 cm? Gefeliciteerd! Jij mag verder lezen.

- Val je niet in deze score, dan mag je dit artikel niet verder lezen.

Hopelijk lees je gewoon verder, ook als je niet voldoet aan de maten.

In passend onderwijs ervaren kinderen die vrijheid onvoldoende.

Er zijn drie categorieën kinderen:

- 1 Zij die voldoen aan de gecreëerde normaliteit. Deze kinderen kunnen zichzelf zijn.
- 2 Zij die niet voldoen aan de gecreëerde normaliteit en toneel gaan spelen om te laten lijken of ze wel voldoen. Deze kinderen zijn niet zichzelf.
- 3 Zij die niet voldoen aan de gecreëerde normaliteit en besluiten zoveel mogelijk zichzelf te blijven. Deze kinderen worden gediagnosticeerd en gerepareerd.

Plateauzolen

Door de rigide manier van meten, toelaten en afwijzen, ontstaat een sfeer die het onderwijs geen goed doet. Passend onderwijs wordt dan 'Metend onderwijs'. Onderwijs waarbij eerst gemeten wordt wat de risico's zijn van het aangaan van een relatie met bijzondere kinderen. Deze kinderen lopen het risico een object te worden. Ze worden dan niet meer aangesproken als het hele kind, maar als het kind waar wat mee aan de hand is.

Stel je eens voor dat mijn experiment hierboven werkelijk wordt uitgevoerd op de school waar jij werkt? Dat jij opdracht krijgt om in lichaamslengte en middenomtrek te gaan voldoen aan de norm. En dat je zelfs met de allerdikste plateauzolen nog niet in de buurt komt van de 'noodzakelijke' lengte? Het klinkt bizar als metafoor en het is natuurlijk ook een belachelijke vergelijking. Maar is

het ook niet belachelijk dat er zoveel kinderen thuis zitten, doordat ze niet aan de norm kunnen voldoen?

Aandachtsjunks

In het beroemde 'Still Face experiment' is te zien hoe een baby voortdurend aandachtig contact maakt met zijn moeder. Op last van de onderzoeker zet moeder op een bepaald moment haar gezicht op 'uit'. Het kind zoekt naarstig naar herstel van het warme contact, maar als dat uitblijft zet hij het op een gillen. Het experiment maakt duidelijk hoe belangrijk aandacht is voor mensen. We zoeken – ook leerkrachten en IB'ers – continu naar positieve aandacht: we willen ervaren dat onze aanwezigheid wordt gewaardeerd. Als die aandacht uitblijft, gaan we als verslaafde aandachtjunks zelfs op zoek naar negatieve aandacht. Geen aandacht is geen optie. Als je als kind binnen de norm valt, kun je rekenen op aandacht. Je doet immers wat er van je wordt verwacht. Maar wat nu als het niet vanzelf lukt om positieve aandacht te krijgen, omdat je moeite hebt met de pincode van je medemens. Op dat moment ontstaat er een paradoxale gifbeker. De volwassene vertaalt het uitblijven van het niet begrijpen van de pincode, als vreemd, wil het kind daarin bijsturen, maar krijgt precies het omgekeerde terug. Want als het kind ervaart dat het contact plaatsvindt op een 'storing', neemt de storing toe. Er is een effectieve

Wat zou er gebeuren als je álle kinderen vanaf nu volstrekt serieus zou nemen en waardevrij zou ontmoeten....?

methode: het kind laten voelen dat het voor jou een waardevol mens is, een mens dat voor jou van waarde is en welkom is, gewoon zoals het is.

De rechten van het kind

In artikel 3 van het 'Verdrag inzake de rechten van het kind' staat dat het belang van het kind voorop moet staan. Het belang van elk kind, daar is geen wetgeving voor nodig, is dat het ervaart dat het ertoe doet. Elk kind zoekt naar verbinding, naar liefde en naar het gevoel van nut te zijn. Elk kind moet elke dag ervaren dat er van hem gehouden wordt, ook als het kind anders is dan wat wij 'normaal' noemen. Passend onderwijs geeft scholen een grote kans om daar gebruik van te maken. Scholen kunnen ook 'andere' kinderen het gevoel geven dat we oprecht interesse in ze hebben. Kinderen hebben het recht dat anderen ze niet alleen controleren in een kwaliteitstoets 'oké of niet oké'. Kinderen hebben er vooral recht

op dat anderen nieuwsgierig naar ze zijn. Als het goed gaat, maar zeker ook als het lastig is. We moeten ons laten sturen door een gezonde ontmoeting tussen kind en volwassene. Kinderen moeten we begeleiden in hun talenten, in plaats van ze te ontmoeten in hun tekorten. Kinderen verlangen naar een leerkracht die in ze gelooft en daarin wordt ondersteund door de IB'er. IB'ers die – of er nu sprake is van een diagnose of niet – het kind recht willen doen door het anders zijn te omarmen in plaats van het te problematiseren. Kinderen hebben het recht geen speelbal te worden van de politieke schaduwzijde van passend onderwijs, waarbij het beleid gericht wordt op wantrouwen. Passend onderwijs is de zoektocht naar mensenliefde. De zoektocht om kinderen te leren dat jezelf zijn geen afwijking is, maar een mensenrecht. De zoektocht naar oké vanuit ontmoeting in plaats van oké vanuit meetdrift. Als jij gelooft in het kind, gaat het kind vanzelf terug geloven. ■

Ivo Mijland (1969) is auteur van 19 onderwijsboeken, waaronder het onlangs verschenen 'Step your mind' en 'Ik ben toch té gek! Een positieve kijk op Passend Onderwijs'. Hij werkt als trainer voor Ortho Consult en is onder andere opleider voor de tweejarige opleiding voor IB'ers en leerlingbegeleiders: 'Contextuele leerlingbegeleiding'.

SAMENVATTING

Kinderen zoeken actief en positief naar verbinding met voor hen betekenisvolle volwassenen. Als dat niet lukt, hebben volwassenen de neiging om de kinderen te corrigeren en te leren verbinden. Een gekke reactie. Het kind is immers op zoek naar verbinding, niet naar afwijzing. In dit artikel verken ik wat er zou gebeuren als je alle kinderen vanaf nu volstrekt serieus zou nemen en waardevrij zou ontmoeten...

TIPS

- Zorg dat het kind voelt dat het meer is dan alleen het waarneembare.
- Luister aandachtig naar wat het kind te vertellen heeft en houd je af en toe 'dom'.
- Geef aandacht aan de dingen die je oké vindt.
- Wees de leerkracht, die je graag zou willen zijn en vervolgens de leerkracht die je leerling graag wil hebben.
- Vraag de leerling af en toe om een dienst. Kinderen vinden het fijn om ook iets voor jou te mogen doen.